

sen viser videre, at væksten i selskabernes samlede aktivmasse var særlig kraftig i 1978 og 1979, hvor de samlede balancer mere end fordobledes. Da den årlige stigningstakt i pengeinstitutternes udlån i samme periode nogenlunde uændret har udgjort ca. 10 pct., har finansieringsselskabernes betydning været hurtigt stigende, omend den i forhold til pengeinstitutternes samlede udlån fortsat er beskeden, ca. 2 pct. mod under 1 pct. helt frem til 1977.

Udlånsloftet og renteaftalerne må anses som hovedårsagen til den kraftige vækst, hvilket også fremgår klart af en fordeling af selskaberne efter hovedaktivitetsområde. Det er således især de forholdsvis få selskaber, der har udlån som hovedaktivitet, der ekspanderede i de sidste par år, selvom også factoring- og leasingsselskaberne har oplevet en kraftig vækst.

De senere års kraftige ekspansion må ses på baggrund af en markant ændring i tilvejebringelsen af de midler, hvorpå de pengeinstitutdominerede selskaber baserer deres aktivitet. Traditionelt er disse selskaber blevet finansieret gennem egenkapital samt udlån fra modervirksomheder. Men da denne sidste post har været omfattet af udlånsloftet, kunne der kun ske en begrænset selvstændig kreditudvidelse via finansieringsselskaberne. Størstedelen af finansieringen består derimod nu af andre former for finansiel gæld. Det fremgår af regnskaberne, at en væsentlig del af denne gæld har form af indskud fra private mod garanti fra et pengeinstitut (typisk moderbanken/-bankerne). Det afgørende skub i denne retning synes at være kommet ved indførelsen af renteaftalen i foråret 1978, hvorved renten på såkaldte aftaleindskud i pengeinstitutterne blev reduceret med 5-6 pct. point. Renteaftalen har således ført til, at indskud i banksystemet i et vist omfang er blevet henvist til indskud i pengeinstitutternes finansieringsselskaber.

Undersøgelsen viser endelig, at når bortses fra enkelte særligt hurtigt voksende finansieringsselskaber, ligger egenkapitalandelene væsentligt over bank- og sparekasselovens 8 pct. krav.

Ved undersøgelsen af andre finansieringsselskaber har arbejdsgruppen konstateret en række vanskeligheder, der knytter sig til en analyse af udviklingen for denne kategori. Dels er det vanskeligt at finde et repræsenta-

tivt udsnit af disse selskaber, dels er regnskabsoplysningerne temmelig sporadiske på aktivsiden, ligesom der stort set ikke gives oplysninger om kapitalfremskaffelsessiden.

Da det kun delvis har været muligt at fremskaffe 1979 oplysninger, er der analyseret regnskaber for 21 selskaber indtil udgangen af 1978. Disse selskaber havde ved udgangen af 1978 en aktivmasse på 1,1 mia. kr. (skønsmæssigt 1,7 mia. kr. ved udgangen af 1979). Væksten i aktivmassen har ligesom for pengeinstitutternes finansieringsselskaber været særlig kraftig i 1978 og 1979.

Over 60 pct. af balancesummen bestod af værdipapirbeholdninger langt overvejende pantebreve, andre 25 pct. er leasingaktiver, hvorimod udlån udgjorde en forsvindende del. Det må dog antages, at en væsentlig del af pantebrevsbeholdningen består af pantebreve udstedt til de pågældende selskaber, og at de derfor har karakter af direkte udlån. Langt den overvejende del af stigningen i balancesummen for andre finansieringsselskaber synes at repræsentere selskaber, der fungerer som mellemed mellem på den ene side forsikringsselskaber, pensionskasser og visse større erhvervsforetagender og på den anden side de endelige låntagere med henblik på tilfredsstillelse af det stigende behov for dels efterfinansiering i nybyggeriet, dels ejerskiftefinansiering.

Da den væsentlige del af finansieringen af den stigende aktivitet i de 21 private finansieringsselskaber må antages at være blevet tilvejebragt ved udlån fra især forsikringsselskaber og pensionskasser, finder undersøgelsen ikke holdepunkter for at antage, at der gennem private finansieringsselskaber er foregået nogen større selvstændig kreditudvidelse.

Om udviklingen på andre parallelmarkeder peger arbejdsgruppen på fremkomsten af en betydelige låneformidling direkte mellem långivere og låntagere, de såkaldte »markedslån«. Her er der typisk tale om kreditformidling mellem to erhvervsforetagender, normalt baseret på en garanti fra et pengeinstitut eller et forsikringsselskab. Der foreligger ingen relevante statistiske oplysninger til belysning af markedslånenes omfang. Der er dog ingen tvivl om, at der beløbsmæssigt har været tale om en væsentlig større kreditformidling end den, der er foregået via finansieringsselskaberne.